

VIINISTU KÜLA
ARENGUKAVA

2009 - 2013

Eessõna	3
1. Sissejuhatav kokkuvõte	4
2. Viinistu küla üldine kirjeldus ja tänane olukord:	6
2.1 Asukoht ning infrastruktuuriline ressurss	6
2.2 Ajaloolis-kultuuriline ülevaade	9
2.3 Küla elanikkond; külaelanike koostöö ja meelestatus	10
2.3.1 Küla elanikkond	10
2.3.2 Külaelanike koostöö ja meelestatus	13
2.4 Küla looduslike olude kirjeldus	13
2.5 Küla majanduslike olude kirjeldus	14
2.6 Küla kohta muu üldine teave	14
3. Hinnang küla olukorrale – SWOT analüüs	15
4. Visioon aastaks 2013	16
4.1 Küla tulevikupilt	16
4.2 Küla arengueesmärgid	17
5. Külas eelisarendatavad valdkonnad	17
5.1 Infrastruktuur ja turvalisus	18
5.2 Ühistegevus ja traditsioonid	19
5.3 Ettevõtlus ja turism	20
5.4 Heakord, spordi ja huvitegevus	21
6. Arengukava jälgimine ja hindamine	23

LISAD

Tegevuskava
 Ürituste kalender 2009 - 2010

Eessõna

Viinistu küla arengukava 2009-2013 on esimene teadaolev sellelaadne arengudokument Viinistu külas. Arengukava koostamise ajendiks on praktiline vajadus sõnastada, millised on Viinistu külaelanike ning küla elu ja oluga seotud inimeste ühised probleemid, huvid ja vajadused. Seda teades on meil võimalus kokku leppida ühistes eesmärkides ning tegutsemisviisides nende eesmärkide saavutamiseks. Arengukavas kajastuvad kokkulepped aitavad meil pikaajaliselt planeerida tegevusi, mis seotud küla elukeskkonna parandamisega.

Arengukava koostamisega alustati 2009 aasta varasuvel, kui Viinistu külavanem Ivar Adler ning MTÜ Siil ja pojad esindajad selles töönõupidamisel kokku leppisid. Külaelanikke teavitati arengukava koostamisest kuulutuste kaudu ning Rahvamajas toimunud koosolekul. Arengukavas kajastuvate andmete kogumiseks viidi läbi küsitlus külaelanike ning Viinistut külastavate turistide seas. Arengukava koostamisega paralleelselt on toimunud Viinistu Külaseltsi asutamine ning seltsi tegevuse alustamine. Sellega seonduvalt on seltsi värskest valitud juhatus osalenud kava esmase variandi täiendamisel ja tegevuskava koostamisel. Kokku on arengukava koostamise protsessi jooksul toimunud kolm külakoosolekut ning neli tööühma nõupidamist, kus arengukava küsimusi põhjalikult arutatud on. Protsessi kavandamisel ja teksti formuleerimisel on abiks olnud Innopolis Konsultatsioonid AS konsultandid. Arengukava koostamist on toetanud Kohaliku omaalgatuse programm.

Arengukava koostajad tänavad kõiki, kes oma mõtete ja tegevusega arengukava koostamisele kaasa aitasid.

1. Sissejuhatav kokkuvõte

Viinistu küla on rannaküla, mis asub Eesti põhjarannikul Pärисpea poolsaarel Eru lahe ääres. Viinistu asub lähimast linnast Loksast 9 km kaugusel, vallakeskusest Kuusalust 35 km ja Tallinnast 75 km kaugusel.

Kaunis rannaküla on varasematel ajalooperioodidel jõukust ja tuntust kogunud salakaubaveoga, millest saadud rahadega ehitati üles nii uhkeid taluhäärbereid kui ka mitmeid külaelanike poolt ühiselt kasutatavaid hooneid. Viinistu elu kujundanud kalapüük on kalavarude vähenedes minetanud oma tähtsuse sissetulekuallikana. Nii on muutused ühiskonnas ja ümbritsevas keskkonnas sundinud kohalikele elanikele peale vajaduse leida uusi arenguperspektiive, et jätkuks motivatsiooni kodukohas tegutseda. Üks võimalustest on seotud turismi- ja teenustesektoriga, kitsamalt kultuuriturismiga. Tänapäeval tegutsevad Viinistu külas hotell, konverentsikeskus ja kunstmuuseum. Igasuviised teatrilavastused ja kontsertetendused on toonud paljud eestimaalased Viinistule külla.

Valdkond, milles spetsialistid näevad Lahemaa rannakülades pikaajalist arengueeldust, on loodus- ja elamusturismi arendamine. Lahemaa rahvusparki looduskaitseelised piirangud ei võimalda kõigil ideedel teoks saada, seepärast tuleb hoolega kaaluda, milliseid tegevusvaldkondi külas eelisarendada. Mõtted ja initsiatiiv peavad tulema ettevõtlike külaelanike seast, kes tunnevad kohalikke olusid ja arengueeldusi. Tihedas konkurentsis ja rasketes majanduslikes oludes uusi töökohti luues on eeldusi ellu jääda eelkõige paindlikel väikeettevõtjatel.

Arengukava koostamise protsess andis selguse selles, et Viinistu küla ees seisavad kolm peamist küsimust:

- kuidas tagada kaasaegne elustandard igas vanuses külaelanikele (et elujõulised perekonnad saaksid käia tööl, koolitada oma lapsi ja hoolitseda oma vanemate eest);
- kuidas leida mitmekesisist ja arendavat tegevust oma kodukohas, siduda inimesi, eelkõige noori kodukohaga, nii et neil oleks Viinistul piisavalt rakendust ja väljakutseid;
- kuidas tugevdada külakogukonna koostegutsemise tahet ja ühtekuuluvustunnet.

Võib öelda, et need küsimused on omavahel põimunud ning lahenduste otsimisel ei saa ühte küsimust teistest eraldi käsitleda. Samas andis arengukava koostamise töö ka kindluse selles, et Viinistu külaelanike seas on kümneid hea haridusliku tausta ja mitmekesiste kutsealaste oskustega inimesi, kes on huvitatud küla ja lähipiirkonna arengu kavandamises osalemisest.

Viinistu küla arengukava 2009-2013 koostamisega soovib külaelanikkond üles tähendada ootused oma elukeskkonna korraldamisele ja selle parandamise vajadusest tingituna analüüsida hetkeseisu ja kujundada positiivsete muutuste kava, mis edendaks kaasaegset külaelu:

- et Viinistu külas oleks igal pereliikmel võimalik täielist elu elada;
- et Viinistu külas saaks rõõmuga külalisi võõrustada.

Käesolev arengukava on jaotatud kuueks osaks. Esimene osa koosneb sissejuhatavast kokkuvõttest. Teises osas antakse ülevaade küla ajaloost, paiknemisest, loodusest, külaelanikkonnast ja infrastruktuurist. Kolmandas osas kaardistatakse küla tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud läbi SWOT-analüüsi. Neljandas osas on formuleeritud küla tulevikupilt ja arengueesmärgid. Viies osa kirjeldab tegevusi, mis on vajalikud eelisarendatavates valdkondades tulemuste saavutamiseks viie aasta perspektiivis. Kuues osa kirjeldab arengukava edaspidist jälgimist, hindamist ja täiendamist. Edaspidise töö hõlbustamiseks lisatakse Viinistu Külaseltsi juhatuse poolt arengukavale tabeli kujul kaks lisa: tegevuskava ja ürituste kalender. Tabelites kajastuv informatsioon on valdavalt võetud peatükist number viis.

2. Viinistu küla üldine kirjeldus ja tänane olukord

2.1 Asukoht ning infrastruktuuriline ressurss

Viinistu küla on rannaküla, mis asub Eesti põhjarannikul Pärисpea poolsaarel, Eru lahe ääres, Kuusalu vallas. Viinistu asub lähimast linnast Loksast 9 km kaugusel, vallakeskusest Kuusalust 35 km ja Tallinnast 75 km kaugusel. Tallinn-Narva maanteelt on Viinistu külla 25 km. Küla läbivad Harju teedevalitsuse poolt hooldatavad kõrvalmaanteed number 11280 Loksa-Viinistu ja number 11287 Viinistu-Pärисpea, seega ei ole tegemist tupikteega, vaid Viinistule on võimalik saabuda mitmest suunast ja teekond võib läbida küla. Ühendus teiste asulatega on tagatud Atko Grupp Harjumaa Liinide poolt, mis teenindavad ühtlasi koolilapsi õpilasliinidena. Bussid 151a, 151c ja 152a ja 152c.

Enamus külasiseseid teid kuuluvad Kuusalu vallale. Teed on heas või rahuldavas seisukorras, enamus mustkattega ja aastaringset hooldatud. 2008. aastal kehtestas Maanteeamet liiklemise asulasisesel kiiruspiirangu 30 km/h, mis on üheks meetmeks jalakäijate liiklusohutuse tõstmisel, ent vajalik oleks nähtavuskoridoride ja liiklust rahustavate teetõkendite (vibrotõke) ning täiendava märgistuse rajamine.

Üldine teede olukord on hea, kuid on ka neid teelõike, mis vajaksid kohest remonti, näiteks korterelamute ümbrus, garaažide esine ristmik, Neeme tee. Külmal ajal esineb tihti ohtlikke teelõike, nagu kinnisõidetud jäävaod, küla läbivatel riigimaanteedel Loksa-Viinistu ja Viinistu-Pärисpea. Maanteeamet ei tegele piisavalt efektiivselt libedusetõrjega, ega puhasta teid mahasadanud lumest, mille tõttu on olukord vallateedel tihti parem kui riigimaanteedel.

Viinistu külla võib saabuda ka meritsi – rajatud on külastussadama esimene etapp. Sadama infrastruktuuri rajamine jätkub järgnevatel aastatel.

Viinistu külas asub 2007. aasta seisuga 74 maja, neist 20 on kasutuses suvilatena. Erinevalt paljudest teistest põhjaranniku asumitest, on Viinistul suvitajaid vähem, kuna puudub liivarand ja maaressurss uuteks ehitusarendusteks.

Peamised sideteenused (telefon, mobiilside, internet) on külaelanikele kättesaadavad. Probleeme on tekkinud uutel liitujatel, sest Elion Ettevõtte AS-i poolt paigaldatud sidekaabel on nn eilsest päevast ning ei võimalda uutel liitujatel kasutada kiiret internetiteenust. Samuti ei võimalda see ka praegustele klientidele pakkuda Elioni digiTV lahendust.

Mobiilside kvaliteet on kohati ebaühtlane, puudub 3G teenuste kasutamise võimalus. Mobiilsidefirmade esindajad on selle üheks põhjenduseks toonud asjaolu, et Lahemaa rahvuspark on raske saada ehitusluba uute mobiilimastide rajamiseks. Potentsiaalsete klientide vähesusest tingituna ei kiirusta sidefirmad uute kaablite ja mastide paigaldamisega selleks, et suurendada sideteenuste andmemahu ressursi. Puudub kaabeltelevisiooniga liitumise võimalus, põhjuseks samuti kaugus keskusest ning vähene potentsiaalsete klientide hulk.

Objektide ööpäevaringse tehnilise valve täisteenust koos patrullekipaazi kohalesõiduga osutab AS G4S Eesti. Kuusalu vallakeskuse ja Loksa linnas tegutsev Skorpioni Julgestusteenistuse AS külas seni täisteenust ei paku. Lähim politsei konstaablipunkt asub Loksal, Tallinna mnt 49, Loksa Bussijaama teisel korrusel. Lähiajal on see plaanis kolida Loksa linnavalitsuse hoone ruumidesse.

2009. aasta suvel alanud ning sama aasta sügiseks lõppenud Viinistu joogiveeprojekti tulemusel peaks olema tagatud kõigile senistele tarbijatele ning uutele liitujatele kvaliteetne joogivesi. Projekti raames rajati MTÜ-le Aaduotsa Vesi uus puurkaev ning kaasaegne veetöötlusjaam. Erinevad küla veetrassid ühendati ühtseks veetrassiks. Varem kasutuses olnud kolm puurkaevu on tamponeeritud ja/või jäetud reservkaevudeks. Kuusalu vallavalitsuse ja 2009. aasta augustis asutatud MTÜ Viinistu Külaselts vahel on sõlmitud eelkokkulepe selle kohta, et MTÜ jääb tulevikus haldama Viinistu veevärki, samas kui veetrassi, uue puurkaevu ning veetöötlusjaama omanikuks jääb kohalik omavalitsus.

Enamikes majapidamistes on reoveekogumine ja -käitlemine korraldatud lokaalselt oma krundil v.a. sadamaterritooriumil ja KÜ Tuule korterelamus, kus on välja ehitatud kollektor-biopuhasti. Tulevikus vajab Viinistu küla reoveekäitlemise süsteem ülevaatamist, sest karmistuvate keskkonnanõuete taustal on vaja leida nii kohalikule omavalitsusele kui ka tarbijatele-kinnistuomanikele majanduslikult vastuvõetavad lahendused.

Elektrienergiaga varustab Eesti Energia OÜ Jaotusvõrk (käidukorraldaja Jalmar-Ludvig Kivi, tel. 6031060; 5129892). Küla majapidamisi varustavad kaks alajaama Tipu AJ (*Neeme poole jäävad tarbijad*) võimsusega 250 kVA ja Viinistu AJ (*Keskküla, KÜ Tuule ja Turbuneeme poole jäävad tarbijad*) võimsusega 100 kVA. Lisaks paiknevad endise kalatööstuse aegadest Grenster OÜ territooriumil kaks alajaama võimsusega 800 ja 500 kVA.

Kuigi elektrienergiaga on varustatud kõik küla majapidamised ning ressursi jätkub ka uutele tulijatele, on üheks elektrienergia varustuskindluse probleemiks puudulik elektriliinide kaabeldus. See tähendab, et enamus õhuliine on paljasjuhtmega ning vaid väiksem osa õhuliinidest on kaasaegselt kaablisse paigaldatud (alumiiniumsulamist kandetrossiga rippkeerdkabel AMKA). Tuulele avatud kohtades tekivad selle tõttu alati lühised ning elektrikatkestused.

Halvas seisus on tänavavalgustus. Valgustatud on osaliselt keskväljak, bussipeatus ja poesine, osa Neeme teest ja sadamaterritoorium. Kaugemal keskasulast valgustus puudub. Seoses sellega on külaelanikud edastanud soovi linnavalitsusele, et viimane taastaks või rajaks uuena välisvalgustuse asulasiseselt vähemalt küla läbiva tee kogupikkuses. On selgunud, et valguspunktide rajamiseks saab kasutada Eesti Energia elektriliiniposte ning vallaametnikelt saadud informatsiooni kohaselt lähiajal tänavavalguste rajamise-taastamisega jätkatakse.

Peamised suunaviidad ning liikluskorraldust reguleerivad märgid on külas vajalikud mahus olemas. Külale omase graafilise identiteedi kujundamisega oleks tulevikus võimalik tähistada nii ühiskondlikud objektid kui ka talud-eluhooned meeldejäävamal viisil. Küla ajaloo ja vaatamisväärsustega seotud kohad oleks otstarbekas tähistada senisest mõjuvamalt ja süsteemsemalt ning varustada need kohta kirjeldavate põnevate infotahvlitega.

Iga kinnistuomanik/jäätmevaldaja on temale kuuluval territooriumil tekkivate jäätmete nõuetekohase käitlemise eest ise vastutav. Hiljuti on vallavalitsus läbi viinud uue korraldatud olmejäätmete veo konkursi, mille tulemusel sõlmiti uus teenindusleping seni jäätmekäitlusteenust osutanud firmaga Radix Hoolduse OÜ. Küla keskväljakule Sunnimäele on vallavalitsus lasknud paigaldada kaks konteinerit: pakendid ja klaastaara ning paberi ja papi kogumiseks. Patareide kogumise konteiner asub Viinistu Rannakaupluse eeskojas. Ohtlike jäätmete (värvid, metall, akud jne.) kogumist elanikkonnalt teostatakse Loksal Tallinna tänava tanklas. Jäätmejaama avamine Loksal on planeeritud 2011/2012 aastasse.

Küla keskväljakul – Sunnimäel ja Kunstimuuseumi territooriumil on traadita interneti leviala. Viinistu külas asub reaajas jälgitav veebikaamera, mis on huvilistele juurdepääsetav www.ilm.ee keskkonnast.

Eesti Post AS otsustas alates 1. aprillist 2009 sulgeda Viinistu küla postkontori. Rannapoes paikneb posti teeniduslett.

Täna puudub Viinistul võimalus kohapeal arstiabi saada. Lähim arstipunkt asub Loksal aadressiga Posti 29. Samas paikneb ka lähim kiirabi valvebrigaad (Loksa Kiirabi) ning Loksa Ravikeskus.

Põhja-Eesti Päästkeskuse Loksa komando aadressiga Kalurite 2a on lähim päästeteenuse osutaja. Meeskond koosneb 25 inimest ning komandol on kasutada järgnev tehnika: põhiauto Scania, kustutusautod ZIL 131 ja GAZ 66, paakauto Volvo F85, paat Linder 400.

Vaja oleks tõsta merepäästealast võimekust. Täna ei ole Viinistul vajaliku väljaõppe ja varustusega (vabatahtlikku) merepääste-meeskonda, kes merel hädasolijale kiiresti appi võiks tõtata. Lähim analoogne meeskond – Käsmu vabatahtlik merepäästerühm tegutseb alal, mis ulatub Juminda poolsaare tipust Vergini. Nende käsutuses on üks merepäästepaat, kostüümid, vestid, navigatsiooniseadmed ja kustutusump.

Eraomanikele kuuluvatel kinnistutel asuvad-tegutsevad külamuuseum (avatud etteteatamisel, rajati külaelanike entusiasmist 1960. aastail, nüüdseks on muuseumi varadest alles väike ekspositsioon, ülejäänud asub Meremuuseumi ja endise Kirovi kalurikolhoosi muuseumi fondides, külamuuseumi tulevik on hetkel aruteluobjektiks) külaplats (kõlakoda, lõkkease), kõrts (avatud hooajaliselt ja ettetellimisel), hotell (kuni 124 majutuskohta), konverentsikeskus,

kunstimuuseum-galerii (suvel avatud iga päev 11-18, muul ajal aastast K-P 11-18), kabel, telkimisplats, kalasuits ja Rannapood koos posti teenindusletiga.

Külas aastaringselt tegutsev toidu- ja esmatarvetekauplus, on Viinistul elavatele perekondadele eluliselt oluline. Külaelanikel on võimalik kaasa rääkida kaupluse sortimendi osas.

Avalikest ühiskondlikest objektidest-funktsioonidest asuvad ja/või tegutsevad külas bussipeatus, rahvamaja, raamatukogu. Viinistu küla raamatukogu on välja kasvanud Tarbijate Ühisuse lugejateringist 20. aastail. Tänapäevaks on Kuusalu raamatukogu filiaalina tegutsev lugemissaal külaelanike käsutuses neljal päeval nädalas. Raamatukogus on internetiühendus. Küla rahvamajas on võimalik koguneda nii klubiliseks tegevuseks kui ka pereüritusteks.

2.2 Ajaloolis-kultuuriline ülevaade¹

Esimesed elanikud võisid geograaf E. Varepi hinnangul asuda Viinistule 14. saj keskpaiku. Esimene kirjalik allikas, mille järgi Viinistu ajalugu loetakse, on pärit aastast 1372. Tallinna linnaarhiivis paiknevas ürikus on kirjutatud Tallinnas olevast Viinistu kalurist - Wynest Wischer`ist. Võib arvata, et Viinistu oli juba sel ajal kaluriküla. Järgmine kirjalik ülestähendus on tunduvalt hilisemast ajast. 170 aastat hiljem, 1542. aastal räägitakse kahest talupojast. Kolga mõisa rendiraamatus nimetatakse Viinistu küla nimega Finnisdorf - Soome küla. Aegade vältel on Viinistu nime kirjutatud erinevalt.

Kolga mõisa vakuraamatu järgi oli 1683. aastal Viinistul 24 peret. Külas elas eestlasi, soomlasi, rootslasi, koguni üks perekond venelasi. Põhjasõda ja katk laastasid Viinistut, jättes alles 14 peret, seejärel kasvas rahvaarv kiiresti. 1782. aastal oleval Viinistul elanud 29 taluperet ja 3 vabadikku. Kõige rohkem elas Viinistul inimesi enne II maailmasõda Eesti Vabariigi lõpuaastail - ligi 500. Pärast küüditamist ja sõjasündmuseid oli 1944. aasta oktoobris jäänud külla vaid 146 inimest.

Ehkki Viinistu on ammustest aegadest kalurite elupaik, pani minevikuaegade Viinistu tuntusele ja jõukusele aluse salakaubavedu. Esmalt oli salakaubaks sool. 1880.-1890. aastail soolavedu vaibus, veeti veel riidekaupa ja tuletikke. Seejärel muutus salakaubaks Saksa piiritus, mida toodi peamiselt Meemelist (praegu Klaipeda). I maailmasõja alguses tegevus soikus, sai aga pärast sõda uut hoogu, kui Soomes kehtestati 1919. a nn kuiv seadus. See lõi väga soodsa pinna taas piiritusega kauplemiseks. Viinistu mehed teenisid kontrabandiga nii hästi, et sellest rahast jagus enda tarbeks, aga ka külaelu edendamiseks. Tuletõrje seltsimaja ja Viinistu koolimaja on ehitatud suuremalt jaolt salapiirituse rahaga. Küla omaaegsest jõukusest kõneleb seegi, et Viinistul oli oma telefonikeskjaam 46 telefoniabonendiga.

¹ Peatükis on kasutatud Viinistu küla kodulehekülje materjale "Kilde ajaloost" <http://www.loksa.ee/viinistu/main.php?id=3> ja "Salakaubavedu" <http://www.loksa.ee/viinistu/main.php?id=4>

Viinistu külas leidub arhitektuuriajalooliselt väärtuslikke hooneid. Raamatus "Eesti taluhäärberid" on 20. sajandi algul Viinistu külas ehitatud, tähelepanu ja hoidmist väärivatest taluhäärberitest esile toodud Inkapööli (lk.12), Kalholmi (lk. 14), Linkrusi (lk.16) ja Piibemanni (lk. 18) taluhäärberid. "*Häärber tähendab suurt ja uhket taluelamut, mille eeskujud asusid väljaspool talurahva vana ehituslaadi. Nende ehitamisel võeti eeskujuna mõisast ja linnast, need on linlik-euroopaliku elulaadi märgid külas.*"² Samuti võib tähelepanuväärse arhitektuuri- ja mereajaloolise vaatamisväärsusena nimetada läheduses paiknevat Mohni saare tuletorni (1852) koos selle juurde kuuluva majakavahi elamu ning majapidamisega.

Ajal, mil Eesti oli okupeeritud ja kuulus Nõukogude Liidu koosseisu tegutses Viinistul esialgu Võidu Tee nimeline kolhoos, kus toodeti kalakonserve ja liimi. Hiljem tegeleti kalatöötlemisega Kirovi kolhoosi koosseisus, taasiseseisvumise ja omandisuhete muutumise järel AS Esmar nime all. 1991. aastal tootmine lakkas, kuid 1995-1998 pakkus tehas AS Winisto 240 inimesele taas tööd kuni Venemaale eksportimise võimaluse lõppemiseni.

Täna on Viinistu tuntud eelkõige nn kultuurikolhoosina – endise kalurikolhoosi tootmistehhide asemel tegutseb hotell ja konverentsikeskus, aastal 2002 avati Viinistul kunstimuuseum, aastal 2003 alustati igasuviste teatrilavastuste ja kontsertetendustega, mis on toonud väga paljud eestimaalased Viinistule külla. Viinistu Kunstimuuseumi püsiekspositsiooni täiendavad näituseruumid – tünngaleriid – vahetuvatele kunstiprojektidele ning näitustele. Muuseumi juures on seminariruum ja külalistemaja, lastele mänguväljak ja joonistamistuba. Hotelli lähedal paikneb väike kabel merevaatega altariga, kus peetakse jumalateenistusi ja on võimalik korraldada üritusi.

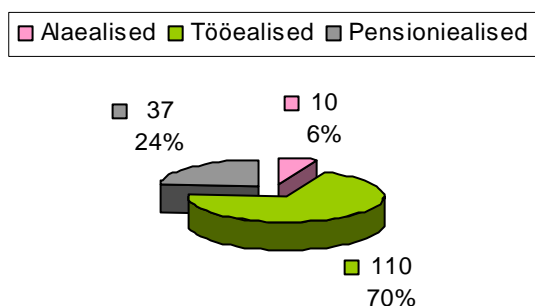
2.3 Küla elanikkond; külaelanike koostöö ja meelestatus

2.3.1 Küla elanikkond

Kuusalu vallas elab 01.01.2009 seisuga 6863 inimest. Alla 18-aastaseid elab vallas 1337 inimest ja üle 65 aastaseid 1027. Viinistu on 157 elanikuga valla suuruselt kümnes küla. Võrreldes valla rahvastiku koosseisuga on Viinistu küla elanike hulgas rohkem pensionäre ja vähem lapsi.

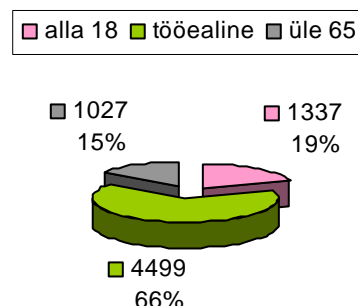
² Pärdi, Heiki „Eesti taluhäärberid” Kirjastus Tänapäev 2005. a Lk. 5

Viinistu küla elanike vanuseline jaotus

Tabel 1.

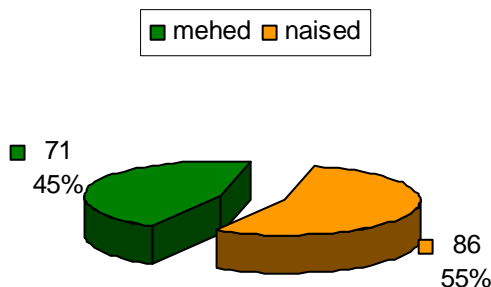
Kuusalu valla elanike vanuseline jaotus

Tabel 2.

Kuusalu valla arengukavas (2007-2025) on planeeritud demograafiliseks stsenaariumiks rahvastiku kolme protsendilist kasvu, esimese viie aasta lõikes on rahvastiku arv aga püsinud muutumatuna. Viinistule uute elanike saabumise eelduseks oleks elamisvõimaluste juurdekasv, ent kuna ehitustegevust ja kinnisvara tehinguid praktiliselt ei toimu, saab arvestada vaid olemasolevate majapidamiste pereliikmete arvu suurenemisega, kas sündide või tagasirände (lapsed kolivad esivanemate koju) kaudu. Suuremaid muutusi järgnevat viieks aastaks ei ole ette näha. Samas võib hinnata ligi 70%-list tööealiste inimeste hulgaga kogukonda heas elujõus rahvastikupildiks. Külaelu seisukohast on olulised ka perekonnad, kellele on Viinistu kodu nende teine majapidamine.

Viinistu küla elanikud

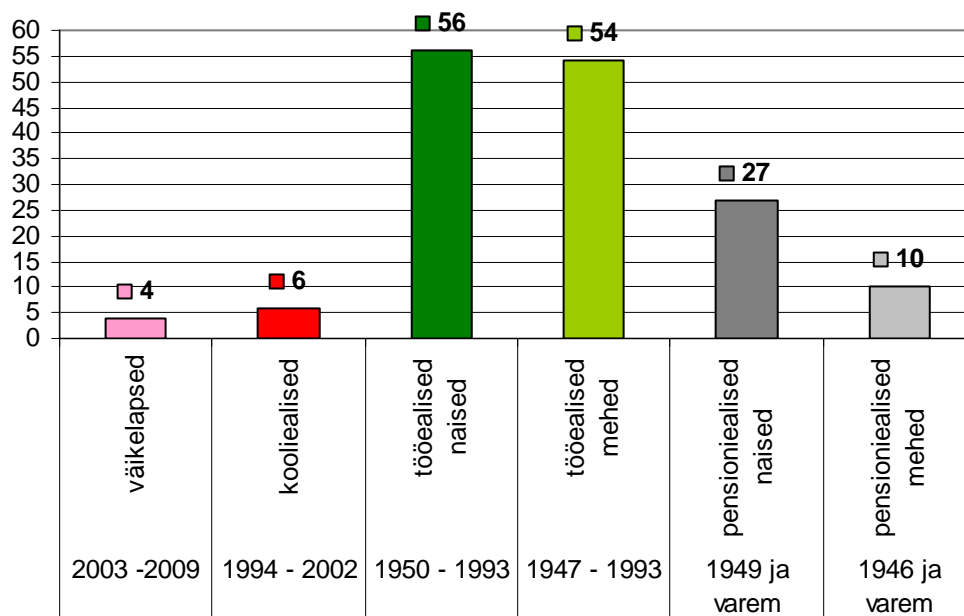

Tabel 3.

Külarahvast 55% on naised ja 45% mehed (Tabel 3). Valdava osa külaelanikkonnast moodustavad eestlased. Esindatud on ka mitmeid teisi rahvusi, ent vallal puudub täpne statistika ning küla olemusele rahvuslik mitmekesisus mõju ei avalda.

Tabel 4 kirjeldab rahvastikuregistri andmetel Viinistul elava 157 inimese jaotumist vanusest tuleneva elanikkonna grupi alusel. Viinistul on hetke seisuga neli eelkooliealist last, neist üks käib Loksa lasteaias ja teised kolm on kodused. Loksa 1. Keskkoolis õpib Viinistult 13 õpilast, neist kuus on koolikohuslased, valla teistes koolides Viinistu lapsi ei õpi. Tallinna linna üldhariduskoolides ja/või riiklikes kutseõppeasutustes käib 2-3 Viinistult pärit õpilast.

Viinistu küla elanike soo ja ealine jaotus

Tabel 4.

Tulenevalt pensioniea erinevusest on tabelis 4. jaotatud mehed ja naised eraldi rühmadeks vastavalt sünniaastale. 2009. aastal elab Viinistul 110 tööelist inimest ja 37 pensionäri. Ametlikult registreeritud töötuid on vähe. On ka neid, kes mujalt siia tööle tulevad, eelkõige personal, kes töötab hotellis ja restoranis ning erinevatel ehitusobjektidel töötavad inimesed. Tööga hõivatus on seni olnud rahuldav, sest inimesed on vastu võtnud töökohti ka Tallinnas ja mujal Harjumaal. Osad tööealised külaelanikud töötavad periooditi välismaal.

Sissetulekud ühe tööga hõivatud isiku kohta varieeruvad 6000-12000 krooni vahemikus. On neid, kes teenivad tunduvalt rohkem, kui ka neid, kes elavad toetustest või pensionirahast.

Alates 2008-2009. aastast negatiivse majanduskasvu ilmnemisest on töökohtade kadumine/vähesus muutunud suuremaks probleemiks ning on karta, et kirjeldatud negatiivne tendents jätkub veel lähima kahe-kolme aasta jooksul. Seoses sellega tuleks külakogukonnal konsolideeruda ja aru pidada, mida oleks endal võimalik teha ettevõtlusaktiivsuse suurendamiseks ning töökohtade tekkeks. Olukorda võiksid leevendada koos Kuusalu vallaga ette võetavad investeringuprojektid (mis tekitavad kaudselt töökohti ehitus- ja transpordisektoris) või riiklikest fondidest finantseeritud koolitus- ja nn tööturuprojektid, mis aitaksid inimestel raskest perioodist üle saada ning säilitada elementaarse igakuise sissetuleku.

Külaelanike seas on inimesi, kes vajavad hooldamist. Viinistu külast on Kuusalu valla andmetel hetkel hooldekodudes kaks inimest. Hooldekodu järjekorras

teadaolevalt isikuid ei ole. Kuusalu vallas asub Kuusalu Eakate Kodu (Kuusalu alevikus, 10 kohaga hooldekodu), Loksas Ravikeskus pakub samuti hoolekandeteenust. 12-le Viinistu inimesele on 2009. aasta septembri seisuga määratud puue, pensionisaajaid on külas 45 (nende hulgas vanaduspensionärid, töövõimetuspensionärid ja toitjakaotuspensionärid). Koduhooldusteenust ei osutata tänasel päeval ühelegi Viinistu küla elanikule (seda on tehtud varasematel aastatel), kahele isikule on määratud hooldajaks pereliige. Ka koduõe teenuseid ei ole 2009. aastal vajanud ükski Viinistu elanik.

Valla hinnangul on Viinistu inimesed uues liitunud vallas kohanenud ning abivajajad on leidnud tee sotsiaaltöötajani (kes võtab igal reedel soovijaid vastu ka Loksas ehk poolsaarte elanikele lähemal), samuti on vajalik info jõudnud valda ka pereliikmete, arstide, politsei jt võrgustikuliikmete kaudu.

2.3.2 Külaelanike koostöö ja meelestatus

Külaelu eeldab teatavat koostööd naabrite vahel. Igal põlvkonnal on väljakujunenud suhtlusvõrgustikud. Kalurid varustavad ligimesi mereandidega, naabritega üheskoos tellitakse meistreid hooldustöödele, olgu selleks siis korstnapühkija või kopamees. Samuti ostetakse teenust oma küla meestelt puudelõhkumise, ehituse-remondi vmt tööde tegemisel. Rakendust leiavad hooajaliselt ka lapsed, kel soov taskuraha teenida. Kodanikuinitsiatiivi ja koostegutsemisetahet näitab külaelanike algatus moodustada senise kolme veeühistu baasil kogu küla hõlmav Viinistu vee-ettevõte.

Huvitegevuses või talgutel osalemist võib takistada töötamine külast kaugemal, näiteks Tallinnas või välismaal. Töölt kojujõudmisele kulub palju aega ning kodus olles on vaja oma majapidamises tööd-toimetamised ära teha. Sellest tulenevalt jääb osadel töötavatel inimestel vähe aega koostegutsemiseks.

Küsitlusankeetidest jäi kõlama seisukoht, et inimesed on passiivsed üritustelt osa võtma, et tulijad on ikka ühed ja samad inimesed. Samas kinnitati huvi heakorra talgute vastu, näiteks külaplatsi korrastamiseks. Samuti pakuvad huvi koolitused, mida rahvamajas oleks võimalik erinevatele vanuserühmadele korraldada.

Külavanemaks on Ivar Adler, külakogusse kuuluvad lisaks veel viis inimest.

2.4 Küla looduslike olude kirjeldus

Viinistu paikneb Eesti põhjarannikul Lahemaa rahvusparkis, mis on loodud 1971. aastal Põhja-Eestile iseloomuliku looduse ja kultuuripärandi, sealhulgas ökosüsteemide, bioloogilise mitmekesisuse, maastike, rahvuskultuuri ning alalhoidliku looduskasutuse säilitamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks.

Nagu teisedki Eru lahe ja Pärisea poolsaare rannakülad asetseb Viinistu küla n.ö. näoga mere poole. Idast piirneb küla Eru lahega ja läänes asuvad looduslikud järved Maalaht ja Ulglaht. Maalaht ja Ulglaht on soostumas, endised rannakarjamaad on võsastunud. Pärisea poolsaare siseosas asustus puudub, seal kasvab mets – varem karjamaadena kasutuses olnud alad on võsastunud-

metsastunud. Maastikku ilmestavad suured rändrahnud. Küla lähistel merelahe pesitseb arvukalt veelinde. Kevadel ja sügisel lendab siit läbi hulgaliselt rändlinde, nende hulgas haned, luiged, sookured ja pardid.

Viinistu küla pindala on 731,33 ha, lisanduvad Mohni saar 63,15ha, Haldi saar 5,12 ha ning mitmed väiksed laiud. Kogu Mohni on sihtkaitsevöönd, välja arvatud tuletorni maaeraldus. Viinistul ja lähiümbruses asuvad järgmised kaitstavad looduse üksikobjektid: Jaani-Mardi Suurkivi, Tiirukivi, Joomakivi, Launiidu kivi, Mustkivi ja Kuhjakivi.

Osad tagastatud metsamaa krundid kuuluvad eraomanikele, suurem osa on aga RMK Harjumaa metskonna valduses olev riigimets.

Riiklikud seirejaamad paiknevad külas ja külaläheduses järgmiselt: pinnavee, veekogude ja mere seire - Mohni, Maalaht, Eru laht, Viinistu sadam. Seene- ja taimeliikide ning koosluste seire - Ulglaht, Purekkari neem. Põhjaveeseire - Suurpea. Välisõhu ja sademete seire ning saasteainete esinemine liikides, bioindikatsioon - Pärisea poolsaar.

2.5 Küla majanduslike olude kirjeldus

Viinistu suurim tööandja on Grenster OÜ, mis haldab Viinistu hotelli- ja konverentsikeskust ning Rannapoodi. Firma palgal on aastaringelt 25 töötajat, suvehooajal võib lisanduda veel kuni 10 inimest.

Külas tegutseb seenekasvatuse OÜ ECOSeen, kus töötab hetkel kaks inimest. Külaelus on hetkel tegevat mitu mittetulundusühingut MTÜ Muusa Kapriis Viinistu Kunstmuuseumis, MTÜ Siil ja pojad, KÜ Tuule, MTÜ Aaduotsa Vesi, Tontküla seltsing. Augustis 2009 asutati MTÜ Viinistu Külaselts, mis hakkab ühtlasi toimima kui Viinistu veevärki haldav vee-ettevõte.

Elu rannakülades läbi tegemas suuri muutusi. Kalapüük on praktiliselt lõppenud. Vähesel määral käiakse merel kalastamas oma tarbeks. Rannakülad on kujunenud puhkekohtadeks suurematest linnadest pärit inimestele. Külas elab rohkem tööealisi inimesi kui on töökohti, mistõttu toimub tööalane pendel-migratsioon Loksale, Kuusalusse ja Tallinna.

FIE-dena töötajatest on esindatud järgmised elukutsed ja valdkonnad: juuksur, autotranspordi teenuse pakkuja, raamatupidamine, kodutehnika hooldus, erinevate kaupade hulgimüük (peamiselt keemiatooted ja tööriistad), kalapüük, toitlustamine, kodumajutus.

2.6 Küla kohta muu üldine teave

Kuusalu ja Loksala valla ühinemisel jäid Eru lahe piirkonna (Pärisea poolsaare) külad ääremaaks oma suure kauguse tõttu valla keskusest Kiius. Endiselt kasutavad siinsed elanikud ajalooliselt väljakujunenud tõmbekeskuse Loksala linna teenuseid ning külastavad valla teeninduspunkti Loksal.

Viinistul toimuvad traditsioonilised külaüritused on jõulu-aastavahetuspidu, jaanipäevapidu, Viinistu küla päev, talgud, võrkpalliturniir, koroonaturniir.

3. Hinnang küla olukorrale – SWOT analüüs

OLEMASOLEVAD TUGEVUSED	OLEMASOLEVAD NÕRKUSED
• valla ja piirkonna turismisihtkoht • hea juurdepääs külale • mere lähedus, kaunis rannamaastik • küla keskuse ja sadama olemasolu • külaelanike (suhteline) rohkus • kompaktne küla • korrastatud elamud • kaasaegne veemajandus • korraldatud prügimajandus • kuulumine Lahemaa rahvusparki • kaupluse, postipunkti, kõrtsi, restorani olemasolu • raamatukogu, muuseumi olemasolu • ööbimisvõimalused külastajatele • seene- ja marjametsad • kultuuriürituste rohkus • vaatamisväärsused • pärandkultuur	• ettevõtluse hooajalisus • töökohtade piiratus • (osaliselt) parandamist vajavad teed ja tänavad • kergliiklustee puudumine, madal liiklusturvalisus • tänavavalgustuse puudumine • kanalisatsiooni ja reoveesüsteemide puudulikkus • keskpärane sideteenuste kvaliteet • elektrienergiaga varustatuse ebakindlus • esmatasandi arstiabi puudumine • ühtlustamata küla heakord ja võsastumine • huvihariduse ja sportimis-võimaluste piiratus (talvel) • ujumiskoha puudumine • Rahvamaja potentsiaali vähene kasutamine • lastehoiu, eakate päevakeskuse puudumine • külaelanikke aktiveerivate ürituste ja tegevuste vähesus • mere taandunud roll rannakülas
POSITIIVSE ARENGU VÕIMALUSED	OHUD
• küla heakorra ja atraktiivsuse tõstmine • külakeskuste – Rahvamaja ja külaplatsi korrastamine ning kaasajastamine • huvi- ja vabaajategevuste mitmekesistamine • sportimisvõimaluste parandamine • külarahva ühistevõime soodustamine • juurdepääsude avamine merele ja merega seotud tegevuste soosimine • traditsioonide ja pärandi säilitamine • turismiobjektide ja ettevõtluse laiendamine • liiklusturvalisuse tõstmine • sideteenuste valiku ja kvaliteedi kaasajastamine • keskkonnateadlikkuse kasvatamine • kohaliku omavalitsusega koostöö tihendamine	• negatiivsed demograafilised protsessid • töökohtade kadumine külast ja pendeltsoonist • kõikide vanusegruppide tegevusetus • negatiivsed asendustegevused • küla traditsioonide ja külarahva ühisosa vähenemine • turvatunde kadumine (liiklus, tervis, vara) • looduskoosluste hooletusse jätmine • ebasoodne regionaalpoliitika • avaliku sektori finantside kokkukuivamine • seadusandlikud ja bürokraatlikud piirangud arendusprojektide kavandamisel ja elluviimisel • vähene kontakt kohaliku omavalitsusega

4. Visioon aastaks 2013

Viinistu küla on heakorrastatud ja turvaline küla, kuhu on hea tulla, kus on palju võimalusi sisukaks tegevuseks ja kust on kahju lahkuda nii püsielanikul kui ka külastajal.

4.1 Küla tulevikupilt

Aastaks 2013 on Viinistul elujõuliste majapidamistega, stabiilse rahvaarvuga, turvalise ja avatud elukeskkonnaga, tegus ja ühtehoidev külakogukond.

Paranenud on infrastruktuuri olukord - külal on täies ulatuses tänavavalgustus, Rahvamaja esine Sunnimägi on renoveeritud-korrastatud, seal asuvas bussipeatuses on varjualune ja pingid. Ehitatud on kergliiklus- ja kõnnitee. Kogu küla ulatuses on turvaline liigelda jalgsi, ratta ja autoga. Elektriliinid on korrastatud, paranenud on kõigi sideteenuste kvaliteet.

Külaplatsi ehitised-inventar on hooldatud ning sobilikud väliürituste korraldamiseks. Koostatud ja tutvustatud on külaplatsi kasutuskord, mille järgimist peavad külaelanikud oluliseks.

Mere- ja rannaala on puhas, kõigile ligipääsetav, piirkonna puis- ja rannaniidud on hooldatud. Liigniisked maad on kuivendatud, teede-äärsed kraavid süvendatud ja puhastatud. Maalahe ja Ulglahhe kinnikasvamine on peatatud ning veekogu tervendatud. Samasse on rajatud supluskoht koos paadilaenutusega.

Küla territooriumil paiknevad hooned on renoveeritud ja hooldatud ning aktiivses kasutuses. Talude ümbrused on korrastatud ja igal majapidamisel on nime-/aadressisilt. Varem küla üldpilti risustanud vähese majandusliku ja kultuuriajaloolise väärtusega hooned ja rajatised on lammutatud ning nende territooriumid korrastatud. Korrastatud ja uue funktsiooni on leidnud endine Viinistu koolimaja. Külal on heakorratööde plaan.

Rahvamaja on renoveeritud, lisaks seltsiruumidele on hoones ruumid ka raamatukogule, külamuuseumile ja laste päevahoiule. Rahvamaja on kujunenud külaelanike kokkusaamiskohaks. Külaselts korraldab seal populaarseid üritusi nii suvel kui ka talvel. Algatus pärineb igalt külaelanikult, kel hea mõte tuleb. Külarahva seas on tugevnenud "oma küla tunne", tegutsetakse ühiste huvide ja eesmärkide nimel. Taaselustatud ja välja kujunenud on küla tavad ja traditsioonid. Külaelanike vabaaja veetmise mitmekesistamiseks on ehitatud ja sisustatud Viinistu spordisaal.

Piirkonna elanike arv on kasvanud 200-ni. Rahvaarvu on kasvatanud paikseks jäänud suvitajad ja Viinistu põliselanikud, kelle jaoks on Viinistu terviklik elukeskkond. Noored valivad oma põhielukohaks Viinistu. Külas on lapsi. Viinistul suvemaja omavad inimesed on registreerunud Kuusalu valla elanikeks. Suvitajad on kaasatud külaellu.

Hoides alles rannaküla väärtusi ja pärandkultuuri ning arendades puhkemajandust on meie küla saanud atraktiivseks nii kodumaisele kui ka välismaisele turistile. Rajatud on looduse matka- ja õpperajad koos vaateplatvormidega, mis soodustavad liikumisharrastuse levikut ja avardavad aktiivse ja hariva puhkuse võimalusi. Piirkonna vaatamisväärsused on korrastatud ja viitade ning infotahvlitega varustatud. Viinistu sadam on populaarne jahi- ja külastussadam, sadama lähedusse on rajatud Viinistu merekeskus.

Külas on aastaringselt avatud kauplus ja kohvik. Lisaks turismimajandusele saavad inimesed elatust väikeettevõtlusest, käsitööst, mahepõllumajandusest. Kõigil tööelistel külaelanikel on töö.

Külal on oma internetilehekülg, mis kajastab küla ajalugu ja aktuaalset külas toimuvat. Külal on oma läbimõeldud graafiline identiteet ja heal tasemel viidamajandus. Külal on hea maine ja kuvand (Viinistu on tuntud oma inimsõbralike, keskkonnasäästlike, kunsti- ja kultuuri hindavate elamisviiside poolest).

4.2 Küla arengueesmärgid

Viinistu küla hetkeolukorrast (peatükk 2) ja olemasolevatest võimalustest, mis on kokku võetud SWOT analüüsis (peatükk 3) lähtuvalt, on visiooni saavutamiseks võimalik sõnastada Viinistu küla eesmärkideks keskpikas perspektiivis neli teemat:

- üldise elukvaliteedi ja turvalisuse parandamine külas;
- omaalgatuse ja ühtekuuluvustunde suurendamine külas;
- ettevõtluse mitmekesistamine ja hooajalisuse vähendamine külas;
- küla ilme parandamine ja vaba aja veetmiste võimaluste suurendamine külas.

5. Külas eelisarendatavad valdkonnad

Külaelu edasiviimise kava on alljärgnevalt jaotatud valdkondadeks, mis vajavad külaelanike arvamuse kohaselt suuremat tähelepanu järgnevatel aastatel. Valdkonnad on omavahel seotud ja kattuvad.

Viinistu küla põliselanike ja hooajaliste elanike külasse jäämiseks tuleb eelisjärjekorras tähelepanu pöörata järgmistele eluvaldkondadele:

- Infrastruktuur ja turvalisus;
 - Ühistegevus ja traditsioonid;
 - Ettevõtlus ja turism;
 - Heakord, spordi- ja huvitegevus.
-
- ```
graph TD; A[Infrastruktuur ja turvalisus] --> B[Ühistegevus ja traditsioonid]; B --> C[Ettevõtlus ja turism]; C --> D[Heakord, spordi- ja huvitegevus]; D --> A; A <--> C; B <--> D;
```

Arengukava sihiks on kirjeldada tegevusi, mis on vajalikud võimalustest tulemuste saavutamiseks viie aasta perspektiivis. Kuid kuna paljude eesmärkide viljad asuvad kaugemas tulevikus, on ära nimetatud ka pikaajalistele protsessidele aluse panemine järgnevate aastate jooksul.

## 5.1 Infrastruktuur ja turvalisus

### 5.1.1

Võimalused: Sideteenuste arendamine, kaasaegse IKT laialdane kasutamine. Tulemus: Kasutusele on võetud moodsad infokommunikatsioonitehnoloogiad. Külaelanikel on võimalik kasutada kiiret internetiühendust ja mobiilsidet ja töötada tänu sellele kodust lahkumata. Samuti vaadata televiisorit peale üldist digilevile üleminekut 2010. aasta 1. juulist.

Alustatud või kavandatud tegevused: Külaelanikud on korduvalt pöördunud Elioni poole taotlusega tõsta andmesidemahutude läbilaskevõimet (2008-2009). Elion on novembris 2009 paigaldamas keskväljaku lähedale täiendavat raadiosideantenni suunaga Võsu mastile, mis väidetavalt peaks parandama majapidamistele pakutavate sideteenuste kvaliteeti. Vaja teostada jooksvat kontrolli ja teavitada külaelanikke kõige soodsamatest ja kvaliteetsematest sidelahendustest.

### 5.1.2

Võimalused: Liiklusturvalisuse tõstmine läbi osalise teekatte uuendamise, tõhusa hooldamise ja ohutusmeetmete rakendamise. Kergliiklusteede ja tänavavalgustuse rajamine kogu küla ulatuses, teedel on kasutatud vibrotõkendeid, kiiruspiirangud on märgitud asfaltkattele. Mootorsõidukite suunamine parklasse, jalgrattaliikluse eelisarendamine.

Tulemus: (mootorsõidukite) liikluse intensiivsus on saadud kontrolli alla, kergliiklejad tunnevad ennast turvalisemalt.

Alustatud või kavandatud tegevused:

Osaliselt on laiendatud nähtavuskoridore. 2008.a paigaldas Maanteeamet uusi liiklust reguleerivaid märke. Jalakäijate ja jalgratturite ohutuse suurendamiseks tuleb kujundada seisukoht, kas rajada maanteeäärne turvaala-kõnnitee või alustatud alternatiivse kergliiklustee väljaehitamise ettevalmistamist vana mereäärse tee ja/või endise piirivalvurite patrullraja (taas)kasutuselevõtuks kergliiklusteenena. Ühendust võetakse Maanteeameti spetsialistidega. Ühiselt lepatakse kokku vibrotõkendi ja täiendava märgistuse paigaldamise osas. Liiklust rahustava meetmena kasutada ka videovalve lahendusi.

### 5.1.3

Võimalused: Naabrivalvele üleminek ja videovalve paigaldamine.

Tulemus: Pahatahtlike külalisi heidutab külaelanike koostöö turvalisuse tagamisel ja oht saada videomaterjali alusel tuvastatud.

Alustatud või kavandatud tegevused: MTÜ-ga Eesti Naabrivalve liitumise järel teavitatakse kõiki külaelanikke küla turvalisust tõstvatest käitumispõhimõtetest.

Küla sissesõiduteedele ja keskväljakule on paigaldatud valvekaamerad ja infotahvlid, mis viitavad naabrivalde ja kaamerate olemasolule.

#### 5.1.4

Võimalused: Kanalisatsiooni - ja reoveepuhastusseadmete rajamine.

Tulemus: Paraneb Eru lahe vee ja põhjavee kvaliteet ja suurenevad kalavarud.

Alustatud või kavandatud tegevused: Koostöös vallaga töötatakse välja Viinistu küla eripäraga sobivad lahendused eri kasutustihedusega/koormusega majapidamiste tarvis. Veepuhastusrajatiste ehitamine.

#### 5.1.5

Võimalused: Elektrivarustuskindluse parandamine.

Tulemus: Viinistu küla elanikele ja ettevõtetele on kindlustatud elektrienergiaga varustus hoolimata ilmastikutingimustest.

Alustatud või kavandatud tegevused: külaaktiiv peab koostöös vallaga veenma Eesti Energia Jaotusvõrk OÜ-d likvideerimaks puudujäägid õhuliinide kaabeldamisel.

#### 5.1.6

Võimalus: Vähendada tehislikku mürareostust.

Tulemus: Linnulaul.

Alustatud või kavandatud tegevused: teavitamise ja veenmise abil kaasata mürareostuskollete valdajad koostööle naabrite ja kaaskodanikega (intervjuuankeetides nimetatud probleemsed kohad on ventilatsiooniseadmed, vali muusika autodest või naaberkrundilt, kiiruseületajad maanteel ja merel).

#### 5.1.7

Võimalus: Merepäästealase võimekuse tõstmine.

Tulemus: Viinistult, Mohnilt ja lähipiirkonnast merele mineja on merel ettetulevate ootamatute olukordade eest paremini kaitstud.

Alustatud või kavandatud tegevused: Koostöö ja informatsioonivahetuse tõhustamine Käsmu-Võsu piirkonna vabatahtliku merepäästemeeskonna, Veeteede Ameti ja Päästeametiga. Kohapealse varustuse vajaduse väljaselgitamine. Varustuse hankimine ja väljaõpe. Kasutus- ja koostöökorra väljatöötamine.

## 5.2 Ühistegevus ja traditsioonid

### 5.2.1

Võimalus: Viinistu rahvamaja osaline rekonstrueerimine, raamatukogu kaasajastamine, ringide tööks ja ühistegevuseks vajalike seadmete ning inventari hankimine külaelanike vabaaja sisustamise parendamiseks.

Tulemus: Kujunenud on keskus, mis võimaldab aastaringselt igas vanuses külaelanikel oma vaba aega sisukalt veeta. Võimalik on kohtuda sõpradega, tegeleda hobidega, kuulata loenguid, korraldada rahvaüritusi ja koosolekuid. Sisustatud on laste hoiu- ja mängunurk. Noortele on loodud kooskäimisvõimalused.

Alustatud või kavandatud tegevused: Alustatud on Viinistu Rahvamaja rekonstrueerimise ettevalmistustöödega, tellimisel on eskiis- ja eelprojekt (november 2009). Koostöös kohaliku omavalitsusega valmistada ette projektitaotlus kaasfinantseerimise saamiseks riiklikest ning välisfondidest.

#### 5.2.2

Võimalused: Küla lõkkeplatsi rajatiste parendamine ja kaasajastamine külarahva ühistegevuse soodustamiseks.

Tulemus: Küla lõkkeplats on kasutuses ja seal toimuvad populaarsed üritused külaelanikele.

Alustatud või kavandatud tegevused: Külaplatsi kasutuskorra koostamine ja tutvustamine. Inventari valimine, valmistamine ja/või hankimine ning paigaldamine. Planeerida ja läbi viia talgud. Koostada ja esitada projektitaotlus avaliku sektori vahendite kaasamiseks.

#### 5.2.3

Võimalus: Küla elanikkonna omaalgatuse aktiveerimine, külaelanike parem kaasamine Viinistu külaseltsi töösse. Küla aktiivi harimine arenduskoostöö ja välisfinantseerimise osas. Parema infovahetuse külaelanike ja vallavalitsuse vahel.

Tulemus: Külaseltsi liikmete arv on suurenenud, küla aktiivsemate elanike teadmised on avardunud.

Alustatud ja kavandatavad tegevused: Külaaktiivi enesetäiendamise, osavõtt info- ja koolituspäevadest. Osavõtt valla infopäevadest, vallavalitsuse esindaja osalemine külakoosolekul vähemalt üks kord kvartalis. Küla ürituste kajastamine seltsi kodulehel internetis, Ida-Harjumaa ajalehes, võimalusel ka ülevabariigilise levikuga meediakanalites.

#### 5.2.4

Võimalus: Viinistu külas traditsiooniliste pidude jätkumine ja uute atraktiivsete ürituste tutvustamine.

Tulemus: Külarahva "oma tunde" hoidmiseks tähistatakse olulisi rahvakalendri ja lipupäevi, mille korraldamises ja eeskavas on osalised külaelanikud. Lisaks tutvustatakse külalistele Viinistu rahvast ja kohalikku toodangut igasuvisel meeolulikal laadapäeval.

Alustatud ja kavandatavad tegevused: Ürituste kalendri koostamine ja toimkondade määramine.

### 5.3 Ettevõtlus ja turism

#### 5.3.1

Võimalused: Merendus- ja loodusharidusliku keskuse rajamine eesmärgiga elavdada Viinistu küla ja Pärисpea poolsaare ettevõtlust, tõsta küla konkurentsivõimet, samuti mitmekesistada noorte vabaaja sisustamise võimalusi

Tulemused: Merekeskuse rajamisega on tõusnud Viinistu küla ja Pärисpea poolsaare ettevõtluse konkurentsivõime, tekkinud uued töökohad, paranenud on vabaaja veetmise võimalused (eriti noorte jaoks).

Alustatud või kavandatud tegevused: Merekeskuse rajamine Viinistu sadama territooriumile (seis 2009.a sügisel: toimunud asukohavalik, väljastatud projekteerimistingimused, alustatud ettevalmistavate tegevustega nagu teostatavus- ja tasuvusanalüüs).

### 5.3.2

Võimalused: Rannaküla loodus-, ajaloo- ja kultuuripärandi kogumine, säilitamine, kaitse ja tutvustamine. Külamuuseumile uute ruumide ehitamine/rekonstrueerimine, ekspositsiooni täiendamine, muuseumi tegevuseks vajaliku inventari ja seadmete hankimine.

Tulemus: Viinistu küla iseloomustav ajalooline materjal on süsteemselt kogutud ja hoitud ning seda on võimalik huvilistele eksponeerida. Ühtlasi on kujunenud strateegiad ja järjepidevus kultuuripärandi kogumisel ning ekspositsiooni täiendamisel.

Alustatud või kavandatud tegevused: Seoses Rahvamaja renoveerimisega, planeeritakse külamuuseumile uusi ruume Rahvamajja. Alustatakse Eesti Meremuuseumisse deponeeritud Viinistu küla eksponaatide tagasi taotlemist.

### 5.3.3

Võimalused: Loodusturismi arendamiseks ja pärandkultuuri eksponeerimiseks sobivate investeeringuobjektide ettevalmistamine ning rajamine (loodusvaatluste matkarada, vaatlusplatvormid, lautrikohtade taastamine, rannakarjamaade rajamine-taaskasutuselevõtt, Maalahe ja Ulglahe tervendamine jmt).

Tulemused: Külaelanikel ja turistidel on võimalus vahetult osa saada loodusest seda kahjustamata. Rannaküla loodus- ja pärandkeskkonna väärtused on paremini hoitud, tutvustatud ja inimeste poolt teadvustatud. Rajatavad looduse matka- ja õpperajad mitmekesistavad puhkamise võimalusi, tõstavad inimeste keskkonnateadlikkust ja kujundavad säästva eluviisi harjumusi.

Alustatud või kavandatud tegevused: Valminud on looduse matkaraja ehituslik eelprojekt. Algatada Keskkonnaameti, RMK, valla ja maavalitsusega diskussioon rannakarjamaade taaskasutuselevõtuks ning veekogude tervendamiseks, leppida kokku tegevuskavas ning taotleda täiendavaid investeeringuid kokkulepitud tegevuste läbiviimiseks.

## 5.4 Heakord, spordi- ja huvitegevus

### 5.4.1

Võimalus: Külale ühtse graafilise identiteedi kujundamine (siltide, viitade, tahvlite, aga ka paber kandjal/elektroniliselt esitatava info soovituslikud kujunduspõhimõtted).

Tulemus: ühtselt ja mõjuvalt kujundatud infokandjad loovad külast korrastatud kuvandi.

Alustatud või kavandatud tegevused: Projektitaotluse koostamine välise finantseerimise kaasamiseks. Graafikute-kujundajate nägemus (ideekavandid) Viinistu külale sobivast graafilisest-identiteedist. Valiku tegemine ideekavandite hulgast, vajadusel idee(de) edasiarendus. Küla tutvustavate viitade ja infotahvlite koostamine, valmistamine ning paigaldamine.

#### 5.4.2

Võimalused: Vaadete avamine merele ning vanade rannakarjamaade taastamine Viinistu-Turbuneeme vahelisel lõigul.

Tulemused: Rannakarjamaad on taastatud ligilähedaselt sarnaselt nagu nad nägid välja enne 1950-ndaid aastaid. Rannakarjamaadele omased kooslused on hakanud taastuma. Suurenenud on lindude hulk ning rannaalade looduslik mitmekesisus.

Alustatud või kavandatud tegevused: Läbirääkimised Keskkonnaameti (Lahemaa rahvusparki), Riigimetsamajandamise Keskuse ja eraomanikega. Leppida kokku tegevuskavas ning taotleda täiendavaid investeeringuid kokkulepitud tegevuste elluviimiseks.

#### 5.4.3

Võimalused: Ulglahe ja Maalaha soostumise peatamine ja puhastamine.

Tulemused: Ulglahes ja Maalahes on taastatud kaladerohkus. Järvi on võimalik kasutada suvel ujumiseks ja paadisõiduks, talvel uisutamiseks.

Alustatud või kavandatud tegevused: Kaasata koostööle Keskkonnaministeerium, RMK ja Keskkonnaamet, eraomanikud. Kui vajalik viia läbi uuringud-inventeerimine, koostada tegevusplaan. Koostada ja esitada projektitaotlus avaliku sektori vahendite kaasamiseks.

#### 5.4.4

Võimalus: Spordi- ja seltsielu keskuste rajamine või renoveerimine külaelanike eriti noorte vabaaja sisustamise parendamiseks; Matka- ja spordiradade kavandamine ja rajamine küla ümbrusesse.

Tulemused: Suurenevad võimalused kultuuri- ja rahvakalendri-ürituste tähistamiseks siseruumides. Paranevad rannarahva sportimisvõimalused, koostöötähe, sotsiaalsed suhted ja elukvaliteet. Vähenenud on turistidele pakutavate tegevuste hooajalisus.

Alustatud või kavandatavad tegevused: Alustatud on spordisaali rajamise esimese etapiga (nn külm spordisaal). Finantseerimisvõimaluste avardudes kavandada ja läbi viia spordisaali rajamise teine etapp (nn soe spordisaal koos mugavate riietumis- ja pesemisvõimalustega). Matka- ja suusaradade kavandamine ja rajamine Viinistu ja Turbuneeme vahele. Kavas on luua küla lähisteles kaks-kolm matka- ja õpperada selleks et lihtsustada külaelanike ja Viinistut külastavate turistide juurdepääsu merele, avardada aktiivse ja hariva puhkuse võimalusi ning tutvustada piirkonnale omast loodust ja pärandkultuuri.

#### 5.4.5

Võimalused: Tingimuste loomine mereliseks huvihariduseks ja ohutuks meresõiduks.

Tulemused: Viinistul toimuvad igaaastased merelaagrid koolinoortele.

Alustatud või kavandatud tegevused: Koostöösidemete loomine juhendajate ja instruktoritega, koolitusprogrammi koostamine. Vajaliku materiaali-tehnilise baasi loomine.

#### 5.4.6

Võimalused: Regulaarsete küla heakorralgute korraldamine.

Tulemus: Kord või kaks aastas puhastatakse ja niidetakse üldkasutuses olevad paigad. Kasvab koostegemise ja ühise vastutamise tunne.

Alustatud või kavandatud tegevused: Jätkatakse igaaastast heakorratalgute pidamist, puhastatakse teeääred ja enamkäidavamad kohad.

#### 5.4.7

Võimalused: Rahvamajja kutsutakse lektoreid kõnelema harivatel teemadel, mis tutvustavad rannakülale iseloomulikke arhitektuurseid lahendusi (näit. materjali- ja värvilahendusi) elamute renoveerimisel ning aedade kujundamisel.

Tulemus: Oskuslikult renoveeritud taluhooned ja heakorrastatud taluõued

Alustatud või kavandatud tegevused: Lektorite leidmine, huvi tekitamine külaelanike seas.

### **6. Arengukava jälgimine ja hindamine**

Küla arengukava on edasise arendustegevuse aluseks. Arengukava täitmine toimub Viinistu küla elanike, Viinistu Külaseltsi ja vallavalitsuse koostöös.

Jälgides külas ja ühiskonnas toimunud muutusi vaadatakse arengukavas seatud eesmärgid ja tegevuskava üle igal aastal ja vajadusel korrigeeritakse seda külaseltsi koosolekul. Arengukava on oma eesmärgi täitnud juhul, kui on tagatud selles planeeritavate tegevuste jätkusuutlik elluviimine vastavalt kavas püsistatud eesmärkidele.

## LISA 1.

### Tegevuskava (muudab ja täiendab külaseltsi juhatus)

| <i>Tegevus</i>                                                           | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | <i>Rahastamise allikas</i>   | <i>Vastutaja</i>   |
|--------------------------------------------------------------------------|------|------|------|------|------|------------------------------|--------------------|
| Kevadised heakorrapäevad                                                 |      | X    | X    | X    | X    | Seltsi eelarve               | Juhatus, külavanem |
| Küla graafilise identiteedi väljatöötamine                               |      | X    |      |      |      | Fondid                       | Juhatus            |
| Taludele ja vaatamisväärsustele viitade ning infotahvlite paigaldamine   |      | X    | X    |      |      | Fondid, omanikud             | Juhatus            |
| Küla ajaloo uurimine, muuseumi kogude täiendamine                        | X    | X    | X    |      |      | Seltsi eelarve, fondid       | Juhatus            |
| Traditsiooniliste ürituste jätkuv korraldamine                           | X    | X    | X    | X    | X    | Seltsi eelarve, fondid, vald | Juhatus, külavanem |
| Külaplatsi kasutuskorra väljatöötamine, täiendava inventari paigaldamine |      | X    |      |      |      | Fondid, seltsi eelarve, vald | Juhatus            |
| Tänavavalgustuspunktide vajaduse väljaselgitamine ja rajamine            |      | X    |      |      |      | Vald                         | Juhatus, VV        |
| Rahvamaja renoveerimine                                                  |      | X    | X    |      |      | Fondid, vald                 | Juhatus, VV        |
| Raamatukogu kolimine Rahvamajja                                          |      |      | X    | X    |      | Fondid, vald                 | Juhatus, VV        |
| Liiklusturvalisuse tõstmine                                              |      | X    |      |      |      | Maanteeamet, fondid, vald    |                    |
| Naabrivalvele üleminek, valvekaamerate paigaldamine                      |      | X    |      |      |      | Vald, omanikud               | Juhatus, VV        |
| Merepäästealase võimekuse tõstmine                                       |      | X    | X    | X    | X    | Erinevad ametid, fondid      | Juhatus            |
| Lökkeplatsi rajatiste parendamine                                        |      | X    |      | X    |      | Seltsi eelarve, fondid       | Juhatus, külavanem |
| Loodusturismi arendamine                                                 |      | X    | X    | X    | X    | Fondid                       | Juhatus            |
| Rannakarjamaade taastamine; Maalahe ja Uglaha tervendamine               |      |      | X    | X    | X    | Fondid, erinevad ametid      | Juhatus            |
| Merelise huvihariduse toetamine                                          |      | X    | X    | X    | X    | Fondid                       | Juhatus            |
|                                                                          |      |      |      |      |      |                              |                    |



**LISA 2.**

**Ürituste kalender 2009. ja 2010. aastaks (muudab ja täiendab külaseltsi juhatus)**

| <i>Planeeritud toimumise aeg</i> | <i>Tegevus</i>           | <i>Finantseerimise maht ja allikad</i> | <i>Märkused</i> | <i>Vastutaja</i> |
|----------------------------------|--------------------------|----------------------------------------|-----------------|------------------|
| NOVEMBER                         | Isadepäev                |                                        |                 |                  |
|                                  | Seltsi juhatuse koosolek |                                        |                 |                  |
|                                  |                          |                                        |                 |                  |
| DETSEMBER                        | Projektitaotlus          |                                        |                 |                  |
|                                  | Jõulupidu                |                                        |                 |                  |
|                                  | Uue aasta vastuvõtt      |                                        |                 |                  |
| JAANUAR                          | Seltsi juhatuse koosolek |                                        |                 |                  |
|                                  |                          |                                        |                 |                  |
|                                  |                          |                                        |                 |                  |
| VEEBRUAR                         | Vastlapäev               |                                        |                 |                  |
|                                  | Seltsi üldkoosolek       |                                        |                 |                  |
|                                  |                          |                                        |                 |                  |
| MÄRTS                            | Naistepäev               |                                        |                 |                  |
|                                  | Seltsi juhatuse koosolek |                                        |                 |                  |
|                                  |                          |                                        |                 |                  |
| APRILL                           | Heakorrapäev             |                                        |                 |                  |
|                                  | Jüriöö                   |                                        |                 |                  |
|                                  |                          |                                        |                 |                  |
| MAI                              | Seltsi juhatuse koosolek |                                        |                 |                  |
|                                  | Spordipäev               |                                        |                 |                  |
|                                  |                          |                                        |                 |                  |

|           |                            |  |  |  |
|-----------|----------------------------|--|--|--|
| JUUNI     | Hooaja alguse pidu         |  |  |  |
|           | Jaanipäev                  |  |  |  |
|           |                            |  |  |  |
| JUULI     | Kalurite päeva tähistamine |  |  |  |
|           |                            |  |  |  |
|           |                            |  |  |  |
| AUGUST    | Viinistu Laadapäev         |  |  |  |
|           | Spordipäev                 |  |  |  |
|           |                            |  |  |  |
| SEPTEMBER | Kooli alguse pidu          |  |  |  |
|           | Hooaja lõpu pidu           |  |  |  |
|           |                            |  |  |  |
| OKTOOBER  | Heakorrapäev               |  |  |  |
|           | Seltsi juhatuse koosolek   |  |  |  |
|           | Projektitaotlus            |  |  |  |
| NOVEMBER  | Isadepäev                  |  |  |  |
|           | seltsi juhatuse koosolek   |  |  |  |
|           |                            |  |  |  |
| DETSEMBER | Seltsi üldkoosolek         |  |  |  |
|           | Jõulupidu                  |  |  |  |
|           | Uue aasta vastuvõtt        |  |  |  |